

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Praeeminentiis & Praecedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. XXXIV. Melevitana Seu Aquilina Habitus. Der eadem materia Nobilitatis generosæ, ejusque requisitorum pro habitu Justitiæ in Religione Hierosolymitana, Et quæ species mercaturæ illi præjudicet, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

acquisita, sed de naturali proveniente ex majorum statu, tunc nobilitas firmata in uno fratre, dicitur probata in altero ex eisdem parentibus genito, quia dicitur sententia super statu, quæ facit jus quoad omnes, unde propterea rectè intrat regula *textus in l. ingennum ff. de statu hominum*, ac limitatio alterius regulæ deducta ex *textu in l. sepè ff. de re iudicata*, ut ex originali dicto *Angeli in auth. ut liceat matri, & avia §. 1. vers. ad hac in fine*, in specialibus terminis nobilitatis *Tiraquel. de nobil. c. 17. num. 3. Affl. et in Constitut. prosequentes lib. 2. rubr. 31. num. 16. vers. Et si per sententiam* &c. *Rovii. conf. 80. num. 6. & 7. lib. 1. Anna singul. 468. Paschal. de patr. potestate par. 4. cap. 2. num. 69. & 70. Decian. conf. 66. lib. 3. Gait. de credito cap. 2. tit. 3. num. 628. ubi quod nullus est, qui neget, & n. sequen. Rota dec. 494. par. 1. rec. num. 9. & de probatione in patre dec. 335. num. 3. par. 2. rec. 71. nu. 3. par. 3. Melevitana habitus 4. Iulii 1659. Priolo; Et de probatione proximitatis vel alterius qualitatibus factæ in uno fratre, quod suffragetur alteri ex eadem doctrina *Angeli, Coccin. dec. 105. num. 1. dec. 159. num. 8. par. 10. rec. & in aliis*, apud quos in specie habetur in hac materia nobilitatis rectè procedere regulam *text. in l. ingennum ff. de statu hominum*, atque hanc esse unam de limitationibus ad regulam *text. in l. sepè ff. de re iudic.* ut præsertim cæteris collectis habetur apud *Rovii. dicto conf. 86. num. 5. & Gait. d. num. 628.* ubi numeris præcedentibus plenè agit de casu converso, ubi scilicet agitur de sententia præjudiciali nobilitati lata contra unum fratrem, an alteri præjudicet de quo, etiam plenè apud *Capyc Latr. consult. 129. n. 14. & seqq.**

Concludebim tamen istud esse assumptum valdè periculosum vix ad praxim deducibile, ex ea ratione, quod quælibet Religio seu militia habet ejus statuta particularia, & quatenus etiam in verbis essent conformia, adhuc tamen oiveritas adesse solet circa observantiam, & stylos, Ac etiam quia rectè una Religio dicere potest sibi præjudicare non debere negligentiam ministrorum, & officialium alterius; Est bene verum, quod id satis confert in ordine ad adminiculandas probationes ex parte alterius fratris in diversa Religione, seu militia factas, quoniam etiam in casibus, in quibus intrat regula *text. in d. l. sepè* de sententia inter alios lata aliis non præjudicante ad effectum firmandi statum, adhuc tamen illa satis confert, ac magnum præbet adminiculum, ut apud *Burast. dec. 544. numer. 13. ubi concordantes.*

in Religione Hierosolymitana, Et quæ species mercaturæ illi præjudicet, Et aliqua de ordine tenendo in appellatione à sententia dictæ Religionis ejusque Consiliorum.

S U M M A R I U M

- 1 **F**Acti series.
- 2 Quando utraque Signatura gratia & iustitia cognoscat de meritis cause.
- 3 De privilegiis Religionis Hierosolymitanae circa appellationes.
- 4 Prohibita appellatione non censetur prohibita ad ipsum Papam.
- 5 Quomodo intelligatur ordo gradualis servandus in appellationibus.
- 6 Ad Papam appellatur omisso medio.
- 7 Quandoque admittitur hac appellatio omisso medio in Religione Hierosolymitana.
- 8 Mercatura quando præjudicet nobilitati.
- 9 Quando dicatur mercatura, & quando non.
- 10 Ubi verba sunt equivoca, & possunt importare mercaturam vel actum licitum, cui incumbat onus probandi.
- 11 Privatio juris quæ fit dicitur importare penam formalem.

DISC. XXXIV.

CUM Petrus habens duo, vel etiam tria latera matris, & utriusque avia jam probata occasione majorum ad habitum Hierosolymitanæ Religionis admissorum, obtinisset ab Assemblea deputati Commissarios pro recipiendis probationibus super latere paterno & propriæ familiæ, aliqui æmuli, qui dictorum Commissariorum deputati etiam contradixerant, cum finistris extrajudicialibus relationibus præsertim verò exhibitionem cujusdam instrumenti, de quo infra, nemine citato, nullaque causæ cognitione adhibita, curarunt per Mag. Magistrum, & Consilium ordinarium in forma extrajudiciali per litteras demandati dictis Commissariis, quod ab ulteriori processu ac probationum receptivne absternerent, Unde propterea sentiens idem Petrus se notoriè gravatum, ab hoc præcepto appellavit, atque adiens Signaturam Sanctissimi, obtinuit committi causam in Rota, quæ ob ejus super ventam mortem, ulteriorem progressum hucusquæ non habuit.

In dicta verò disputatione habita in Signatura, nullatenus actum fuit de meritis negotii principalis circa sufficientem probationem nobilitatis necnè; Licet enim hæc utriusque Signaturæ Tribunalia, soleant, & velint de meritis etiam cognoscere seu gustare, Attamen id procedit, quando agitur de committenda causa appellationis adversus judicatum, quod de sui natura esset executivum, & non admittet appellationem suspensivam, Sive adversus tres conformes cum similibus, in quibus prætendatur rescribi etiam de appellatione suspensiva, vel de clausula translativa ratione injustitiæ, quæ etiam in executivis & privilegiatis appellationi locum aperit ex regula, quod *sententia injusta nunquam est exequenda*, quod in præsentibus non cadebat, cum ageretur solum de puncto ordinis, an scilicet à dicto gravamine extrajudicialiter illato per Mag. Magistrum, ejusque Consilium ordinarium, appellari possit ad Papam ejusque Curiam omisso medio.

Quod

M E L E V I T A N A

S E U

A Q U I L I N A H A B I T U S

P R O

P E T R O C A P R I N O

C U M

S A C R A R E L I G I O N E
H I E R O S O L Y M I T A N A.

Causa disputatus in Signatura gratia, & resolutus pro Petro.

De eadem materia Nobilitatis generosæ, ejusque requisitorum pro habitu Justitiæ

Quod scribentes pro Religione acriter negabant ex privilegiis per Sedem Apostolicam ei concessis registratis in *Constitutione IX. P. IV.* ubi disponitur, a sententiis laicis per iudices hujus Hospitalis seu Religionis S. Joannis, appellandum non esse, nisi ad ipsum M. Magistrum, ejusque Consilium Ordinarium & ab isto ad Capitulum Generale.

Et quamvis praxis doceret, his non obstantibus, tam in hujusmodi controversiis super denegatione admissionis ad habitum, quam in aliis super mutationibus Dignitatum & Commendatum, aliisque causis passim appellari ad Papam ejusque Curiam, cum ea solum particulari hujus Religionis prerogativa, quod causæ appellationum non committuntur per Signaturam Justitiæ, ejusque Præfectum, sed immediate per ipsum Papam, ejusque Signaturam gratiæ, ut constat ex pluribus causis Melevitanis, de quibus *hæc ut. & in alio de beneficiis*, & ex tot Rota decisionibus, ex ea ratione, quod sublata seu prohibita appellatione, nunquam intelligitur sublata illa, quæ interponitur ad ipsum Papam ejusque Sedem Apostolicam, cum per hujusmodi indulgentiam concedantur ligata manus ipsiusmet Principis illa concedentis, ut *apud Seraph. dec. 615. dec. 132. num. 13. & sequen. par. 8. rec.* & frequenter, Attamen dicebant id procedere servato præfato ordine, seu gradatim, ab inferioribus scilicet iudicibus ad Consilium Ordinarium, & ab isto ad Consilium Completum, à quo deinde appellatur ad Curiam, omisso solum medio Capituli Generalis, ex eo quod illud de raro celebrari solet, ejusque celebratio incerta est, cum pendeat à vitâ M. Magistris; unde propterea irreparabile esset damnum appellantis, & sic rationabiliter istud medium negligitur, quæ ratio non urget in aliis mediis, ut supra.

His non obstantibus, cum sensu etiam veritatis, dicebam huic petitioni locum fore, unde propterea resolutio justa probabilis vita est, quoniam Indultum prædictum loquitur de sententiis, quæ causa cognita, ac servato debito ordine iudiciario profertuntur, & in quibus terminis loquuntur omnes decisiones, quæ in proposito deducebantur, comprobantes ex facti serie hujusmodi ordinis observantiam, secus autem in hac facti specie, in qua agebatur de notorio gravamine, non solum circa ipsam rei substantiam ac negotium principale, super insufficientia scilicet probationum, sed etiam circa ordinem, prohibendo recipi probationes, quas incertum erat, an bene & concludenter fieri debuissent, ac etiam parte non citata, nullaque adhibita causæ cognitione extrajudicialiter, & quasi ad modum belli declarandi aliquem non habentem sufficientem nobilitatem generalem.

Cum enim de jure certum sit appellari posse omisso medio ad ipsum Papam, quamvis alias per sacros canones statutum esset, appellationem gradatim, non autem per saltum interponendam esse, quia intelligitur de aliis, puta Metropolitanis, Patriarchis, Primatibus, Legatis &c. non autem de ipso Papa, ad quem tanquam Ordinarium Ordinariorum directè & immediate appellatur *gloss. in cap. dilecti il terzo de appella. ibique scribentes collecti per Scavo. de appell. lib. 3. cap. 2. quest. 7. n. 46. & sequen. De Maria. resol. 17. nu. 11. & 17. lib. 1. Barati. dec. 170. num. 11. & passim*; Idcirco in stricta juris censura improbabilis erat Religionis oppositio, quæ solum fundabatur in stylo seu observantia ex quadam convenientia seu epicheia non intervertenda hunc ordinem in ista Religione adeo qualificata, ac de Sede Apostolica, & de Christiana Republica tam bene merita, quod ego scribens pro appellante dicebam rectè admitterendum esse in his casibus, in quibus ita servatum fuit ac indultum loquitur, quando

Card. de Luca de jurisdict. c. 6. & Præeminentia

scilicet ipsa Religio quoque ex parte sua debitum ordinem servaret, ita ut verificarentur verba Indulti, quod ageretur de sententiis, quæ præsupponunt processum judicalem, & causæ cognitionem, secus autem isto casu extraordinario, in quo sicuti ipsa Religio consuetum ac debitum ordinem intervertere voluit, ita conquiri non debebat quod interverteretur per Superiores.

Atque ad docendum obsolescentiam non esse eo modo, quo supponebatur, deducebam *decisionem 129. eorum Rotas alias dec. 6. par. 9. rec.* ubi in specie commissa fuit causa in Rota à denegatione Commissariorum absque dicto ordine utriusque Consilii Ordinarii & Completii.

Cum autem potissima causa dicti extrajudicialis mandati cum enunciatione non sufficientis generosa nobilitatis provenisset à quodam asserto seu supposito instrumento probante quemdam ascendentem ex latere paterno contraxisse cum altero societatem pellicium, in qua quilibet, juxta societatis naturam, ad commune luctum & damnum, sitam operam, & industriam respective adhibere promiserat, Hinc per oppositores inferebatur, vel ad exercitium fortidum & mechanicum nobilitati absque dubio præjudiciale, vel ad mercaturam, de qua quicquid sit, de simplici nobilitate ad effectus obtinendi officia Civitatis, aliasque præeminentias solis nobilibus debitas, ad hunc tamen effectum generosa nobilitatis pro hujusmodi habitu suscipiendo, certum est obstare ob expressa ejusdem Religionis stabilimenta, de quibus *apud Rotas dec. 148.* ubi quædam datur interpretatio, probabilis quidem & vera in merito puncto iuris, omnino tamen damnata & abhorrata in Conventa Melevitano & apud Religionem.

Idcirco priusquam dicta disputatio in Signatura Gratia assumeretur, ex parte dicti Petri consultus fui, etiam pro veritate, An & quomodo istud objectum esset evitabile aliter quam per distinctionem traditam per *Rot. apud Rotas dist. dec. 148.* an scilicet supposita mercatura illa sit magna vel minuta, & an exerceatur per seipsum vel per alium ex deoventis in *Melevitana seu Hispanen. habitus disc. præced.*

Respondi, etiam cum sensu veritatis, objectum esse evitabile, negando mercaturam in genere ob possibilem dicti instrumenti intellectum, quod dicta societas inita esset super pellibus animalium, quæ in propriis & patrimonialibus fundis haberentur, vel tanquam illorum instrumenta pro eis colendis & stercorandis, vel pro ita melius & cum majori commoditate sumendo pascua propriorum fundorum & terrarum, juxta eam distinctionem, quæ ex declarationibus Sac. Congregationis ad excludendam in Clericis mercaturam adeo rigorose eis prohibitam, habentur *apud Barbof. de universo iure Ecclesie lib. 1. ca. 40. n. 127.* Quo posito certum est nil prohibere, citra mercaturam societatem iniri cum aliquo artifice, in qua unus ponat pelles propriorum animalium ut supra possessorum, alter vero ponat operam pro eisdem pellibus condiendis, ut ita melius eligerentur, cum praxis doceat, nec uti nobiles & qualificatos, quinimo magnates, ac feudatarios Dignitatis, sed etiam Ecclesias, earumque Prælatos Sæculares & Regulares habere oves, boves, vaccas, aliaque animalia in magna quantitate, citra mercaturam notam, ad dictum effectum colendi, vel stercorandi proprios fundos, sive ita melius sumendi propria pascua.

Difficultas autem pro meo iudicio residet, an & cui incumberet onus justificandi unam vel alteram circumstantiam, an scilicet volens evitare objectum teneretur probare, quod essent pelles ut supra pro-

priorum animalium, quæ citrà mercaturam retine-
rentur, vel potius econversò oppositores tenerentur
probare mercaturæ qualitatem; Et in hoc cum agere-
tur de factò antiquo, præsupposita in eodem ascen-
dente probatione nobilitatis, tam ob famam & com-
munem reputationem, quàm ob admissionem ad of-
ficia nobilium, ac etiam ob antiquum usum armo-
rum seu insignium, itaut dicta probatio ex iuribus
communicatis bene concludere videretur, omnino
probabilius credebam huiusmodi onus incumbere
oppositoribus, neque dictum instrumentum solum,
& de per se ob stare, Tum ob præsumptionem assi-
stentem ei, qui aliàs nobilis iustificatur, ex regulari
natura præsumptionis, ut transfundat onus probatio-
nis in alteram partem, Tum clarius, quia quoties quis
bene fundavit suam intentionem, ejusque nobilitatem
cum suis requisitis probavit, tunc ille, qui intendit
eam elidere cum accidentalitate præjudiciali, &
per viam objecti, tenetur istud plenè & concludenter
probare tanquam fundamentum suæ exceptionis, in
qua dicitur actor, juxta nimium vulgaritiam, & in foro
quotidiana axiomata, doctentia etiam quod non dici-
tur concludens probatio illa, quæ contrariam habet
possibilitatem.

Ea etiam consideratione accedente, quod ista esset
species pœnæ, qualis semper dicitur illa, per quam pri-
vatur quis jure quæsito, seu prærogativa aliàs compe-
tente juxta distinctionem inter jus quæsitum & quæ-
rendum, de qua post antiquiores ibi allegatos *Manti-
ca dec. 300. Gregor. decif. 220. nu. 13. ubi Add. n. 20.* Et
consequenter oportet supponere delictum, sine quo
pœna non datur, atque hoc in dubio non præsumitur,
sed per allegantem probandum est, ad communiter
notata in *l. 1. de dolo cum concord.* ideoque cum actus
sit æquivocus, in dubio capiendus est intellectus deli-
cti exclusivus, ubi præsertim assistit status contrarius,
& quasi possessio nobilitatis, quam supponimus ex
aliis requisitis bene iustificatam, quæ ita jam obtenta
amitteretur, undè esset species pœnæ formalis, dum
ex documentis & aliis tunc communicatis, sufficien-
ter, & abundè de requisitis generosæ nobilitatis con-
stare videbatur, ideoque dictus actus tanquam ut su-
pra æquivocus nullum obstaculum præstare debere
videbatur, sed subsequuta mors Petri dedit finem cau-
sæ, cujus victoria probabiliter speranda videbatur.

VENVSINA PRÆEMINENTIARUM. *Discursus in formæ relationis.*

An Doctores vel professores in legibus &
medicina, eorumque filii dicantur nobi-
les, ad effectum, ut potiri debeant nobili-
um prærogativis; Et quid de Canonici Cathedra-
lis. Et de variis nobilium, ac nobili-
tatis speciebus.

Et de antiquo Venusinæ Civitatis statu, &
præeminentiis.

SVM MARIVM.

- 1 **C**ausa seu occasio discursus.
- 2 De antiquo statu Venusinæ Civitatis ejusque
præeminentiis.
- 3 De decissione obtenta per Doctores in legibus & medi-
cina, & Canonicos Cathedralis, quod veniant sub
nomine nobilium Civitatis.

- 4 Quod etiam alibi ita decisum sit.
- 5 An privilegia de jure concessa legum & medicinae alia-
rumque scientiarum professoribus conveniant solis
lectoribus, non autem Advocatis, procuratoribus, &
prædianibus medicinam.
- 6 An professorum scientiarum non doctores dicantur nobi-
les.
- 7 Titulus seu vocabulum Nobilis denotat excellenti-
am, unde etiam brutis vel rebus inanimatis can-
venit.
- 8 Doctoratus dicitur dignitas & nobilitas non atten-
distinctione, de qua supra num. 5.
- 9 Quid de Doctoribus etiam in chirurgia.
- 10 Filii Doctorum dicuntur etiam nobiles.
- 11 Doctores creati ex solo privilegio alicujus feudata-
rii, non autem in publica universitate non gau-
dent &c.
- 12 Declaratur quando gaudeant.
- 13 Et de alia declaratione, quando gaudeant.
- 14 De assumpto quod Doctores non docti non gau-
dent prærogativis Doctorum quomodo intelli-
gatur.
- 15 De Nobilitate medicorum hinc indè.
- 16 Distinguntur plures species nobilitatis, & primò de
magnitudine & primò ordinis.
- 17 De altera specie nobilitatis restricta ad certas fami-
lias.
- 18 Alii sunt nobiles Civitatis etiam metropolis, alii Ma-
gnates, & de differentia.
- 19 Illi Magnæ Civitatis præcedunt illos parvarum.
- 20 De Nobilitate generosa necessaria ad habitus milita-
res non resultantia à doctoratu.
- 21 De Nobilitate ordinaria & generica.
- 22 An Dignitates & Canonici Ecclesiæ Cathedralis di-
cantur nobiles Civitatis.
- 23 An clericatus in persona aliàs nobili vel civis tollas
civicas prærogativas.
- 24 Canonici Cathedralis assimilantur Decurionibus,
seu Consularibus Civitatis, eosque præcedunt.

DISC. XXXV.

UM inter ea familiaria colloquia, i
quæ Summi Pontifices in aliquo o-
rtio, ut à gravi pondere muneris sub-
levantur, habere solent cum con-
junctis & domesticis benevolis, in-
ter Innocentium X, & Plumbini ac
Venusi Principem Nicolaum Ludovisum, de recen-
ti Constantiæ Pamphiliæ ejusdem Pontificis ex ger-
mano fratre neptis Sponsum, sermo incidisset de an-
tiquissima consuetudine Venusinæ Civitatis, quod
ipse Princeps, & Dominus, tribus anni temporibus
sive solemnitatibus, quamdam recognitionem tan-
quam tribui speciem præstare tenetur nobilibus, sub
quorum nomine veniunt, non solum primogeniti seu
capita illarum familiarum, quæ à tempore immemo-
rabili nobiliter seu civiliter vixerunt procul à fordibus
& mechanicis exercitiis, sed etiam legum & medici-
næ Doctores, eorumque filii Primogeniti seu
capita domorum, ac etiam Dignitates & Canonici Ecclesiæ
Cathedralis, idque novum, ac singulare visum esset
Pontifici, qui de huiusmodi usum seu introductionis
origine & causa, informationem gustare ostendit;
Hinc idem Princeps, mihi tunc pariter de recenti in
Urbem advecto, atque adhuc in determinato, an huic
laboriosæ vitæ forensi me addicere deberem, in mu-
nere Auditoris, meæ tamen domi, eidem inservienti
injunxit, ut de super informationem ederem; Quare
discurtum relativum seu informativum edidi, ut le-
quitur,

Illam